References:

1. Kolblinger O., Lames M. Scientific approaches to technological officiating aids in game sports. *Current Issues in Sport Science*. 2017. 2:001. https://doi.org/10.15203/CISS_2017.001

2. Spitz J., Wagemans J., Memmert D., Williams A. M., Helsen W. Video assistant referees (VAR): The impact of technology on decision making in association football referees. *Journal of Sports Sciences*. 2021. 39:2, 147-153. https://doi.org/10.1080/02640414.2020.1809163

3. Schwab S., Steverding P., Rein R. The evaluation of the video assistant referee from referees' and spectators' perspectives in soccer – A case study of the German Bundesliga, Soccer & Society. 2023. https://doi.org/10.1080/14660970.2023.2180632

4. Chittaranjan A. The Inconvenient Truth About Convenience and Purposive Samples. Vol. 43. Issue 1. https://doi.org/10.1177/0253717620977000

Гарбар Галина Анатоліївна
доктор філософських наук, професор,
професор кафедри готельно-ресторанної справи та організації бізнесу,
Миколаївський національний аграрний університет
Миколаїв, Україна

ЗЕЛЕНИЙ ТУРИЗМ ЯК ДРАЙВЕР СТАЛОГО РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНИХ ДЕСТИНАЦІЙ

Зелений туризм у вимірі концептуально-методологічного осмислення передбачає впровадження «енергозберігаючих, вуглецевих і екологічно чистих» заходів протягом усієї поїздки, що мінімізують негативний вплив на навколишнє середовище та місцеві спільноти. подорожей, що є екологічно чистим. В його основі - захист навколишнього середовища та низьковуглецева економіка: акцент на енергозбереження, скорочення відходів, зниження викидів вуглецю, економію води, зменшення використання пластику, переробку та циклічність. Розрізняють: 1) Екотуризм (екологічний туризм) робить акцент на збереженні екології та знайомстві з природою. 2) Низьковуглецевий туризм спрямований скорочення викидів парникових газів. 3) Природний туризм наголошує на туризмі, заснованому на взаємодії з природним середовищем Зелений туризм - це форма туризму, яка виходить із принципу захисту екологічного середовища та пропагує концепцію низьковуглецевої стійкості. У вузькому сенсі це стосується діяльності, що дозволяє людям наблизитися до природи у сільській місцевості, гірських районах та рибальських селах. У широкому значенні це сучасна модель туризму, яка координує економічні, соціальні та екологічні вигоди. Її основна концепція походить від глобальної хвилі зеленої революції XXI століття і виступає за скорочення екологічного впливу у всіх аспектах туризму для досягнення гармонійного співіснування людини та природи [1].

Суть екологічного туризму полягає у принципі «досить екологічно», перетворюючи подорож у відпочинок, а й у дію захисту навколишнього середовища. У XXI столітті «зелений» вважається символом цивілізації та шанується, любимо та захищається людьми у всьому світі. Саме в такій спільній атмосфері «поклоніння зеленому» зелена економіка, зелене споживання, зелений маркетинг, зелений ВВП, «охорона навколишнього середовища», «повернення до природи» та «життя». викликали «бурю зеленої революції» по всьому світу, і зелений туризм також входить до їх числа. У XXI столітті «повернення до простоти та природи» стало новим трендом у туризмі. Стійкий туризм – поняття ширше. що охоплює довгостроковий екологічний, соціальний та економічний розвиток. Зелений туризм – це не лише метафоричний термін, який використовується для керівництва розвитком туристичної індустрії в контексті управління навколишнім середовищем. Його можна розуміти як концепцію, схожу зі стійким розвитком туризму та екотуризмом, що означає, що, надаючи суспільству комфортні, безпечні та оздоровчі продукти, він передбачає відповідальне ставлення до суспільства та навколишнього середовища, раціональне використання ресурсів та захист екологічного середовища. Зелений туризм включає концепцію сталого розвитку та втілює ідею гармонійного співіснування людини та навколишнього середовища.

Крізь призму сучасних наукових парадигм зелений туризм означає, що всі учасники туристичного процесу, включаючи туристів, готелі, що управляють туристичними місцями, туристичні агенції та гідів, повинні поважати природу та захищати довкілля на кожному етапі. Зелений туризм заснований на розумінні природи, захисті природного екологічного балансу. Зелений туризм націлений на всебічне відображення економічного розвитку, соціальної гармонії та екологічної цінності, що вимагає від операторів та туристів підвищення екологічної обізнаності. Зелений туризм як нова форма туризму виконує безліч функцій, включаючи огляд пам'яток, відпочинок, відновлення сил, наукові дослідження, пригоди та наукову освіту. У вимірі соціально-економічної динаміки зелений туризм розширює можливості туристів наблизитися до природи та поглиблює розуміння життя. Зелений туризм – це термін, що використовується для опису кращих екологічних практик у туристичному секторі. Він охоплює такі питання, як ефективність бізнесу, управління довкіллям, відходи, транспорт, а також такі теми, як соціальна відповідальність та біорізноманіття. Зелений туризм відрізняється від екотуризму, оскільки підприємства зеленого туризму повинні докладати зусиль для зниження свого впливу на навколишнє середовище та не можуть використовувати навколишнє середовище чи природу як маркетинговий інструмент. Підприємства екотуризму використовують навколишнє середовище та природу як маркетинговий інструмент і, можливо, не докладають зусиль для зниження свого впливу на навколишнє середовище. Зелений ландшафт відіграє провідну роль як місце зустрічі, де сходяться людські та природні фактори. Це вид туризму, пов'язаний із сільським чи природним середовищем, метою якого є інтеграція відвідувачів та місцевого населення. З розвитком зеленого туризму зміцнюється інфраструктура туристичних напрямів.

Всесвітня рада з подорожей та туризму - найбільша у світі організація, яка очолює індустрію подорожей та туризму - на початку 1990-х років почала виступати за впровадження серії стандартів «ISO14000» та сертифікації «Green Globe 21» у туристичній галузі. На початку XXI століття «ISO14000» та «Green Globe 21» стали міжнародно визнаними сертифікаційними знаками сталого управління якістю довкілля у сфері подорожей та туризму. Вони є основою для сталого розвитку туристичної індустрії та сходинкою для підвищення конкурентоспроможності туристичної індустрії та виходу на міжнародний ринок Місія Асоціації «Зелений туризм Торонто» полягає в тому, щоб спрямовувати туристичну індустрію Торонто до стійкого майбутнього, розвиваючи її в екологічно чисту галузь, яка сприяє розвитку місцевої економіки, цінує та поважає різноманітну культурну та природну спадщину. Асоціація вважає, що «зелений» означає: екологічну відповідальність; життєздатність місцевої економіки; культурну чуйність; та багатство вражень. У Великій Британії існує всесвітньо відомий форум з туризму та навколишнього середовища, покликаний просувати екологічно відповідальні методи ведення бізнесу серед туристичних компаній. Туристичним компаніям рекомендується брати участь у програмах екологічно відповідального туризму, аналогічних британській програмі BS7750 та схемі екологічного менеджменту та аудиту ЄС. Шотландська цільова група з туризму та навколишнього середовища розробила п'ять екологічних керівних принципів: жодна виробнича діяльність не повинна завдавати шкоди навколишньому середовищу; виробництво має здійснюватися таким чином, щоб відбивати місцеву історію та культурні традиції за допомогою високоякісного дизайну; повинні використовуватися місцеві співробітники та місцеві процеси; виробництво має здійснюватись таким чином, щоб стійко використовувати місцеві ресурси [1].

Міжнародні туристичні організації націлені на те, щоб: 1) Розробити етичні принципи для туристів: дати туристам зрозуміти, що якісна подорож залежить від охорони природних ресурсів; встановити принцип купівлі товарів лише в екологічно відповідальних компаній. 2) Упроваджувати етичні принципи галузі: туристичні підприємства повинні розвиватися та функціонувати з урахуванням екологічних вимог, захищати навколишнє середовище та ніколи не займатися туристичною діяльністю, пов'язаною з хутром тварин. 3) Політика зеленого туризму націлена на те, щоб упроваджувати: будівництво об'єктів розміщення для туристів, які використовують природні ресурси, збереження традиційних архітектурних стилів, скорочення кількості висотних залізобетонних будівель, вибір архітектурних стилів, що гармонують з навколишнім середовищем. 4) Економити енергію та використовувати екологічно чисту енергію; економити ресурси та використовувати поновлювані джерела енергії; уникати використання вугілля, електроенергії та нафти; використовувати сонячну енергію, геотермальну енергію тощо, щоб знизити зростання споживання нафти, скоротити викиди вуглекислого газу та захистити природні ресурси. 5) Економити воду у повсякденній діяльності, скорочувати використання миючих засобів, щоб уникнути забруднення води; переробляти папір. Зелений туризм насамперед фокусується на екологічному аспекті,

наголошуючи на використанні екологічно чистого транспорту, місць розміщення та видів діяльності.

У парадигмі зеленого туризму діяльність повинна бути направлена на економію енергії, води та інших ресурсів для скорочення викидів парникових газів, забруднення води, утворення відходів та втрат енергії. Зелений туризм є найважливішою основою сталого туризму, відбиваючи його акцент на ефективності використання ресурсів та переробці відходів, а також підвищення поінформованості населення про економію ресурсів та відповідальне споживання. Зелений туризм та екотуризм мають різні цілі, але вони можуть доповнювати один одного для досягнення сталого туризму. Зелений туризм є основою екологічно чистого туризму. Захист навколишнього середовища у процесі туризму має важливе значення для будь-якого екологічно чистого туризму. Висновки. «Зелений» туризм є наріжним каменем сталого туризму, він постає як постмодерний наратив гармонізації людини і природи, де туристичні дестинації трансформуються у простори автентичності, сталості, екологічної свідомості, креативності та локальної ідентичності. У контексті глобалізаційних викликів і ризиків зелений туризм формує нову етику взаємодії, деконструюючи індустріальні моделі розвитку, відкриваючи горизонти досвіду, смислів, культурного діалогу, інновацій, відповідального споживання ресурсів з метою досягнення сталого розвитку [2].

Список використаних джерел:

1. Формування сучасних концепцій управління туризмом та готельно-ресторанним бізнесом в умовах парадигми сталого розвитку: монографія / за заг. ред.Л.В. Безкоровайної. Запоріжжя: Запорізький національний університет, 2023. С.212-227.

2. Імплементація європейського досвіду комплементарного розвитку сталого сільського туризму та креативних індустрій : монографія / А. В. Череп, Н. С. Венгерська, Л. В. Безкоровайна та ін.; за загальною редакцією доктора економічних наук, професора А. В. Череп, кандидата економічних наук, доцента Н. С. Венгерської. Запоріжжя : Видавничий дім «Гельветика», 2023. 224с.

Луців Євген Михайлович
вчитель-методист Пасічнянського ліцею
Пасічнянської сільської ради Івано-Франківської області
Україна

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ КРЕАТИВНОГО ТУРИЗМУ НА НАДВІРНЯНЩИНІ

Креативний туризм є одним із найбільш перспективних напрямів розвитку сучасних туристичних дестинацій, особливо для невеликих міст. Він передбачає активну участь туриста у культурному житті території, що сприяє формуванню унікального досвіду та глибшому пізнанню місцевих традицій [1; 3].